

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 72/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť S., S., zastúpenej advokátom JUDr. P. Š. K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozhodnutiami Okresného súdu Žilina sp. zn. 6 C 237/03 z 12. februára 2009 a Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co 110/2009 zo 17. júla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť S. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. decembra 2009 doručená sťažnosť S. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv

a slobôd (ďalej len „listina“) rozhodnutiami Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 C 237/03 z 12. februára 2009 a Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 110/2009 zo 17. júla 2009 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností vyplýva, že sťažovateľka 23. augusta 1999 uzavrela s K. v Ž. zmluvu o poskytovaní finančného príspevku na úhradu nákladov za sociálne služby. K zmluve boli následne uzatvorené dodatky č. 1 a č. 2. Žiadosťou z 15. januára 2002 sťažovateľka písomne požiadala odporcu o uzatvorenie ďalšieho dodatku o poskytnutí finančného príspevku vo výške žalovanej sumy na rok 2002. Odporca dodatok k zmluve uzatvoriť odmietol. Na základe uvedeného sa sťažovateľka (navrhovateľka) návrhom na začatie konania podanom na okresnom súde 15. augusta 2003 pod sp. zn. 6 C 237/2003 domáhala, aby súd uložil odporcovi Ž. (ďalej len „Ž.“) povinnosť zaplatiť jej sumu 6 799 900 Sk s príslušenstvom. Okresný súd uznesením č. k. 6 C/237/2003-167 z 12. februára 2009 zastavil konanie pre nedostatok svojej právomoci a postúpil vec na prejednanie a rozhodnutie Ž. Na odvolanie sa sťažovateľky krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 110/2009 zo 7. júla 2009 potvrdil prvostupňové uznesenie, keď sa „v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa“.

3. Podľa názoru sťažovateľky *„rozhodnutím Okresného súdu... a rozhodnutím Krajského súdu... došlo... k porušeniu... práva na súdnu a inú právnu ochranu v zmysle č. 46 ods. (zrejme 1, pozn.) Ústavy... a v zmysle čl. 36 ods. 1“* listiny. Konkrétne namietala, že okresný súd i krajský súd:

(i) nesprávne interpretovali § 112c ods. 4 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci platného v rozhodnom čase, čím porušili čl. 2 ods. 2 ústavy,

(ii) nerešpektovali skorší rozsudok (v obdobnej právnej veci) Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12 Co 2/2006 z 27. septembra 2007, v ktorom tento vyslovil názor, že *„vec sa nemôže postúpiť na rozhodnutie samosprávnemu kraju, ktorý je žalovaný, ktorý by o takomto návrhu mal rozhodnúť sám proti sebe“*, čím porušili princíp neustrannosti a nezávislosti orgánu verejnej moci a princíp právnej istoty, a

(iii) nerešpektovali zásadu zákazu odmietnutia spravodlivosti (*denegatio isutitiae*).

4. Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Rozhodnutím Okresného súdu... zo dňa 12. 02. 2009 vydanom v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C/237/2003 a rozhodnutím Krajského súdu... zo dňa 17. 07. 2009 vydanom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/110/2009 Okresný súd... a Krajský súd... porušili základné právo S. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a čl. 36 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza LISTINA ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD...

... Ústavný súd... zrušuje rozhodnutie Okresného súdu... zo dňa 12. 02. 2009 vydané v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C/237/2003 a rozhodnutie Krajského súdu... zo dňa 17. 07. 2009 vydané v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co/110/2009 a vec vracia Okresnému súdu... na ďalšie konanie.

... S. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000,- €..., ktoré sú Okresný súd... a Krajský súd... spoločne a nerozdielne povinní vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

... S. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 953,48,- €..., ktorú sú Okresný súd... a Krajský súd... povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť na účet právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

7. Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny uzneseniami okresného súdu sp. zn. 6 C 237/03 z 12. februára 2009 a krajského súdu sp. zn. 5 Co 110/2009 zo 17. júla 2009.

8. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka predmetnou sťažnosťou najprv napadla uznesenie okresného súdu sp. zn. 6 C 237/03 z 12. februára 2009. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie okresného súdu (a postup v konaní mu predchádzajúci), keďže proti nemu bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka využila, a o odvolaní proti nemu rozhodol krajský súd ako súd odvolací uznesením sp. zn. 5 Co 110/2009 zo 17. júla 2009. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 5 Co 110/2009 zo 17. júla 2009, možno zo sťažnosti vyvodiť, že sťažovateľka namieta porušenie v sťažnosti označených práv postupom krajského súdu a jeho potvrdzujúcim uznesením, ktorým sa

stotožnil so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu. V podstatnom namietala skutočnosti uvedené v bode 3 [(i), (ii) a (iii)].

10. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy (pozri bod 5) znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným orgánom verejnej moci, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

11. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

12. Z uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Co 110/2009 zo 17. júla 2009 (a jemu predchádzajúceho uznesenia okresného súdu sp. zn. 6 C 237/03 z 12. februára 2009) vyplýva, že napadnutými rozhodnutiami sa konanie o nároku sťažovateľky (bod 2) neskončilo (krajský súd potvrdil uznesenie, ktorým okresný súd zastavil konanie a po právoplatnosti uznesenia postúpil vec Ž. na jej prejednanie a rozhodnutie). V danom prípade nejde o konečné rozhodnutie, ktorého dôsledkom by bolo právoplatné skončenie veci, prípadne zastavenie (bez ďalšieho) súdneho konania.

13. Podľa názoru ústavného súdu namietanie nesprávnosti a nezákonnosti rozhodnutia krajského (okresného) súdu ako odvolacieho súdu nemôže byť samo osebe dôvodom na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny). Krajský (okresný) súd neodmietol sťažovateľke poskytnutie súdnej ochrany, vecou sa zaoberal a rozhodol o nej. Sťažovateľka bude mať možnosť v ďalšom štádiu konania pred Ž. či všeobecnými súdmi uplatniť svoj žalobný nárok, aj svoju argumentáciu týkajúcu sa skutkovej a právnej stránky predmetnej veci, z čoho vyplýva, že má ešte k dispozícii iný prostriedok ochrany týchto práv, ktorých porušenie namieta vo svojej sťažnosti. V danej veci sa konanie o nároku sťažovateľky, t. j. jeho prejednanie a rozhodovanie o ňom presúva na Ž., ktorý je povinný o ňom rozhodnúť. Na základe uvedeného nemôže platiť ani tvrdenie sťažovateľky o odmietnutí spravodlivosti zo strany namietaných súdov (okresného súdu a krajského súdu). K odmietnutiu spravodlivosti nemôže dôjsť, ak účinky podaného návrhu sťažovateľkou zostávajú zachované a iba o nich bude rozhodovať iný orgán ako súd.

14. Ústavný súd rovnako odmieta poukazovanie sťažovateľky [(bod 3 (ii))] na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 12 Co 2/2006 z 27. septembra 2007. Jeho závery (Krajského súdu v Prešove, pozn.) sú v okolnostiach danej veci nepoužiteľné, okrem iných tiež z dôvodu, že v označenej veci Krajského súdu v Prešove ako odporca nefiguroval O. v Ž., ale P. a tento súd nerozhodoval o finančnom nároku, ale o nahradení prejavu vôle P. pri uzatváraní dodatku k zmluve uzavretej podľa § 85 a § 86 zákona č. 195/1998 Z. z. Táto situácia je *prima facie* odlišná od tejto.

15. Ústavný súd na záver poznamenáva, že dôvody uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Co 110/2009 zo 17. júla 2009 (a jemu predchádzajúceho uznesenia okresného súdu sp. zn. 6 C 237/03 z 12. februára 2009 sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a relevantných procesných noriem. Toto rozhodnutie nevykazuje znaky arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti, konštatuje predovšetkým správnosť skutkových a právnych zistení okresným súdom, ktorý vzhliadol v danej veci neodstrániteľný nedostatok podmienky konania (§ 104 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien predpisov), t. j. nedostatok právomoci súdu, v dôsledku ktorého po právoplatnosti rozhodnutia postúpil vec príslušnému orgánu (Ž., pozn.). Ústavný súd uvedené právne závery nie je oprávnený ani povinný nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, IV. ÚS 110/03).

16. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny) nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nielen vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu (bod 8), ale tiež vo vzťahu k namietanému uzneseniu krajského súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2010